

Bruselj, 2. december 2020
(OR. en)

13512/1/20
REV 1

SOC 772
EMPL 542

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	ST 12945/20
Zadeva:	Sklepi Sveta o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah, ki so bili odobreni 1. decembra 2020 po pisnem postopku.

Sklepi Sveta o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah

OB OPOZARJANJU NA NASLEDNJE:

1. Varstvo človekovih pravic, krepitev trajnostnega razvoja, varstvo okolja, spodbujanje socialne pravičnosti in spoštovanje mednarodnega prava so temeljne vrednote Evropske unije, zapisane v Pogodbah o Evropski uniji in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.
2. Te vrednote usmerjajo prizadevanja Evropske unije za varstvo človekovih pravic in spodbujanje dostojnega dela za vse.
3. Države članice so se zavezale, da bodo spodbujale dostojno delo za vse, kot je določeno v agendi ZN za trajnostni razvoj do leta 2030. Kot je poudarjeno tudi v Novem evropskem soglasju o razvoju, je trajnostnost svetovnih dobavnih verig ključna za doseganje ciljev OZN za trajnostni razvoj¹.
4. V Agendi OZN 2030, Deklaraciji MOD o socialni pravičnosti za pravično globalizacijo iz leta 2008 in Deklaraciji ob stoletnici MOD o prihodnosti dela iz leta 2019 je dostojno delo za vse opredeljeno kot ključni cilj.
5. V Tristranski deklaraciji MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike podjetjem so določene usmeritve za socialno politiko ter vključujoče, odgovorne in trajnostne prakse na delovnem mestu, v Smernicah OECD za večnacionalna podjetja pa načela in standardi za odgovorno ravnanje podjetij².

¹ Novo evropsko soglasje o razvoju: Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost. Skupna izjava Sveta in predstavnikov držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, Evropskega parlamenta in Evropske komisije, 2017.

² Mednarodna organizacija dela: Tristranska deklaracija o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike; peta izdaja – marec 2017.
Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj: Smernice OECD za večnacionalna podjetja; izdaja 2011.

6. Spoštovanje, spodbujanje in učinkovito uresničevanje načel v zvezi s temeljnimi pravicami pri delu, ki so vključena v Deklaracijo MOD o temeljnih načelih in pravicah pri delu iz leta 1998, so bistveni del agende za dostojno delo.
7. Svet Evrope je leta 2016 sprejel priporočilo o človekovih pravicah in podjetništvu, ki vsebuje posebne smernice v pomoč državam članicam³.
8. Svet je države članice in Evropsko komisijo pozval, naj spodbujajo odgovorno upravljanje v svetovnih dobavnih verigah, med drugim tudi z družbeno odgovornostjo podjetij, potrebno skrbnostjo v zvezi s človekovimi pravicami, spodbujanjem dostojnega dela ter socialne zaščite in zaščite delavcev⁴;
9. Komisija je sprejela Evropski zeleni dogovor⁵, v katerem je poudarila, da EU kot največji enotni trg na svetu določi standarde, ki se uporabljajo v globalnih vrednostnih verigah.
10. Evropska unija in njene države članice so se zavezale k izvajanju vodilnih načel OZN o podjetništvu in človekovih pravicah, da bi človekove pravice in delovne standarde obvarovale pred negativnimi posledicami ravnanja podjetij, ter s tem med drugim zagotovile, da bi tisti, ki jih podjetniške dejavnosti prizadenejo, imeli dostop do učinkovitega pravnega sredstva.

³ Svet Evrope: Človekove pravice in podjetništvo – Priporočilo CM/Rec(2016)3 Odbora ministrov državam članicam (2016).

⁴ Svet Evropske unije, Prihodnost dela: Evropska unija podpira deklaracijo ob stoletnici MOD, 2019, 13463/19, točka 19.

⁵ Evropska komisija: Sporočilo „Evropski zeleni dogovor“; COM(2019)640 final, str.22.

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

11. Pandemija COVID-19 je še zaostрила že tako negotov položaj dela delovne sile na vseh ravneh svetovnih dobavnih verig. Prizadeti so zlasti ženske, otroci in delavci migranti, ki v nesorazmernem obsegu doživljajo s podjetništvom povezane zlorabe človekovih pravic in pravic delavcev⁶.
12. Nadaljujoče se strmo upadanje števila delovnih ur in znatne izgube dohodka od dela zaradi pandemije COVID-19 po vsem svetu pomenijo, da približno 1,6 milijarde delavcev samo v neformalni ekonomiji, tj. skoraj polovici svetovne delovne sile, neposredno grozi izguba virov za preživljanje⁷.
13. Pandemija COVID-19 je povzročila svetovno recesijo, ki je bistveno hujša od gospodarske in finančne krize iz let 2007 do 2009. Podjetja v Evropi in po vsem svetu se soočajo z ogromnimi izzivi pri prizadevanjih, da bi nadvladali te izredne gospodarske razmere. Med pandemijo se je pokazalo, da je za učinkovito in prožno obvladovanje kriz bolje, če imajo podjetja pregled nad svojimi vrednostnimi verigami, poznajo svoje dobavitelje in z njimi sodelujejo.
14. Socialno partnerstvo ima ključno vlogo pri reševanju in blažitvi posledic krize zaradi COVID-19, učinkovito pa je lahko samo, če bodo zaščiteni svoboda združevanja in kolektivna pogajanja.
15. V zadnjih dveh desetletjih se je boj proti delu otrok nekoliko izboljšal, čeprav najnovejše ocene kažejo, da se je napredek znatno upočasnil⁸. Če se bo v svetovnem merilu upadanje dela otrok nadaljevalo tako počasi, bo za odpravo dela otrok potrebnih še skoraj 40 in ne pet let, kot je predvideno v podcilju 8.7. cilja trajnostnega razvoja 8.

⁶ Organizacija združenih narodov: *Shared Responsibility, Global Solidarity: Responding to the socio-economic impacts of COVID-19* (skupna odgovornost, globalna solidarnost; odzivanje na socialno-ekonomske učinke COVID-19), 2020; *COVID-19 and Child Labour: A time of crisis, a time to act* (COVID-19 in delo otrok: krizni časi, čas za ukrepanje), skupna publikacija UNICEF/MOD, junij 2020.

⁷ Bilten MOD: COVID-19 in svet dela, 29. april 2020.

⁸ Mednarodna organizacija dela, *Global Estimates of Child Labour, Results and Trends, 2012-2016* (svetovna ocena dela otrok, rezultati in gibanja, 2012–2016), september 2017.

16. Svetovne dobavne verige imajo ključno vlogo v gospodarskih dejavnostih po vsem svetu in v svetovni trgovini. V dobavnoverižnih mrežah večnacionalnih podjetij je zaposlenih na stotine milijonov delavcev. Te mreže so povezane z 80 odstotki svetovne trgovine⁹. Upravljati jih je treba trajnostno, da bi zagotovili dostojno delo za vse, vključno s poštenimi plačami, ki bodo omogočale dostojen življenjski standard.
17. Trajnostno upravljanje in proizvodnja, pa tudi socialno partnerstvo, zagotavljajo konkurenčno prednost. Z usklajenim pristopom bi Evropska unija lahko gradila na tej prednosti in kot največji svetovni enotni trg prevzela vodilno mednarodno vlogo pri spodbujanju odgovornosti podjetij za njihova ravnanja in opustitve.
18. Potrebna skrbnost podjetij, zlasti potrebna skrbnost na področju človekovih pravic, je ključna za odgovorno upravljanje oskrbovalne verige skladno z vodilnimi načeli OZN o podjetništvu in človekovih pravicah, tristransko deklaracijo MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike ter smernicami OECD za večnacionalna podjetja.
19. Petnajst držav članic je na poziv Komisije leta 2011 sprejelo nacionalni akcijski načrt za podjetništvo in človekove pravice¹⁰. Ti načrti se po izvedbenih pristopih in zavezah med seboj močno razlikujejo. Nekatere države so uveljavile ali načrtujejo uveljavitev obvezne zakonodaje v zvezi s potrebno skrbnostjo.
20. Analiza Evropske komisije kaže, da za zdaj le manjšina podjetij v Evropski uniji izvaja celovito potrebno skrbnost, pri kateri so upoštevane vse človekove pravice in pravice delavcev, pa tudi vpliv na okolje, in je zajeta celotna vrednostna veriga¹¹. To bi lahko povzročilo velika tveganja tako za nosilce pravic kot za podjetja.

⁹ UNCTAD, *World Investment Report* (poročilo o naložbah po svetu) (2013).

¹⁰ Evropska komisija, sporočilo "Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14", COM(2011) 681 final.

¹¹ Evropska komisija (2020): *Study on due diligence requirements through the supply chain* (študija o zahtevah glede potrebne skrbnosti vzdolž dobavne verige).

21. Prostovoljni ukrepi in pobude podjetij, sindikatov, poslovnih organizacij in drugih deležnikov, kot so sektorski dialogi in sektorske ali tematske platforme ali pobude z več deležniki ter ozaveščanje potrošnikov, imajo sicer pomembno vlogo, vendar sami po sebi najbrž še ne bodo privedli do bistvenih sprememb pri tem, kako podjetja uravnavajo svoje učinke s socialnega, okoljskega in upravljaljskega vidika, in prizadetim zagotovili učinkovitega pravnega sredstva¹².
22. Evropska podjetja, zlasti tista z medsektorskimi dejavnostmi, se soočajo z različnimi zahtevami EU glede trajnostnosti in potrebne skrbnosti ter raznorodno nacionalno zakonodajo. Zato vse večje število evropskih podjetij priznava, da je treba na evropskem enotnem trgu zagotoviti enake konkurenčne pogoje z istimi standardi za vse, tudi za konkurente iz tretjih držav, in potrjuje vrednost, ki bi jo imela na ravni EU obvezna pravila o potrebni skrbnosti z vidika človekovih pravic¹³.
23. Naveza med multiplikacijskim učinkom in stroko je nujna, da bi med različnimi sektorji, različno velikimi podjetji in državami prevladalo enotno pojmovanje potrebne skrbnosti, skladno z vodilnimi načeli OZN in Smernicami OECD za večnacionalna podjetja ter Tristransko deklaracijo MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike.

POUDARJA, DA

24. se je na kršitev temeljnih delovnih pravic, slabih delovnih razmer, zlasti nezadostne varnosti in zdravja pri delu, izostanka poštenih plač, nerednega ali pretiranega delovnega časa, diskriminacije, pa tudi nasilja na podlagi spola in trpinčenja, ki nesorazmerno prizadeva ženske in dekleta, tudi v dobavni in vrednostni verigi treba odzvati z globalnim pristopom;

¹² Evropska komisija (2020): *Study on directors' duties and sustainable corporate governance* (študija o direktorskih dolžnostih in vzdržnem poslovnem upravljanju). Evropska komisija (2020): *Study on due diligence requirements through the supply chain* (študija zahteve o dolžnosti skrbnega ravnanja vzdolž dobavne verige).

¹³ Evropska komisija (2020): *Study on due diligence requirements through the supply chain* (študija o zahtevah glede potrebne skrbnosti vzdolž dobavne verige).

25. je, kot je poudarjeno v cilju trajnostnega razvoja 8, za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja potrebna močna agenda za dostojno delo. Spodbujanje dostojnega dela je tudi bistven element za trajnostno proizvodnjo in potrošnjo, odpravljanje revščine in lakote, krepitev socialne zaščite, podpiranje enakosti spolov in zmanjševanje neenakosti;
26. je za spoštovanje, varovanje in uresničevanje človekovih pravic posameznikov na svojem ozemlju in/ali v svoji jurisdikciji predvsem odgovorna vsaka država. Odgovornost podjetij za spoštovanje človekovih pravic je neodvisna od sposobnosti ali pripravljenosti držav, da izpolnijo svojo dolžnost varovati človekove pravice;
27. so pri uresničevanju ciljev iz agende za trajnostni razvoj do leta 2030 potrebna okrepljena prizadevanja in konkretni ukrepi za spodbujanje dostojnega dela, tudi v svetovnih dobavnih verigah;
28. sta vzpostavitev okolja, ki bo omogočalo odgovorno upravljanje dobavne verige, in doseganje napredka pri tem upravljanju pomemben del ukrepov EU za spodbujanje dostojnega dela v svetovnih dobavnih verigah;
29. bodo za odpravo vrzeli na področju varstva človekovih pravic v svetovnih dobavnih verigah potrebna sočasna prizadevanja prek vseh obstoječih političnih kanalov. Evropska unija in njene države članice, socialni partnerji in zadevni deležniki, vključno s civilno družbo, morajo sodelovati in združiti prizadevanja pri oblikovanju trdnega političnega okvira in strategije, ki bosta zagotavljala enake konkurenčne pogoje na mednarodni ravni;
30. bi morale biti vse morebitne obveznosti, ki veljajo za podjetja, v skladu z mednarodnimi zavezami in sorazmerne, zagotavljati pravno varnost, upoštevati poseben položaj in potrebe MSP ter biti namenjene krepitvi dostojnega dela, vključno s spodbujanjem odgovornih odnosov med podjetji EU in njihovimi partnerji v državah v razvoju;

POZDRAVLJAJOČ DEJSTVO, DA (JE) EVROPSKA KOMISIJA

31. sprejela zavezo, da bo spodbujala socialno pravičnost v ostalih delih sveta, da bi zagotovili pravičen prehod svetovnega gospodarstva¹⁴;
32. napovedala, da namerava leta 2021 predložiti novo pobudo o trajnostnem upravljanju podjetij, v kateri bodo med drugim obravnavane tudi človekove pravice ter dolžnost skrbnega ravnanja in potrebna skrbnost v zvezi z okoljem v vseh gospodarskih dobavnih in vrednostnih verigah¹⁵;
33. na različnih področjih politike sprejema ukrepe za spodbujanje dostojnega dela v svetovnih dobavnih in vrednostnih verigah ter napoveduje nadaljnje ukrepe. Te politike vključujejo trgovino, razvojno sodelovanje, dialoge in politike na področju dela in človekovih pravic, sektorske politike, sosedsko politiko in ukrepe, povezane z odgovornostjo podjetij, javnimi naročili, poročanjem podjetij, trajnostnim financiranjem, potrebno skrbnostjo v dobavnih verigah konfliktnih mineralov ter okoljsko in potrošniško politiko;
34. krepi sodelovanje s partnerskimi državami in v mednarodnih forumih, da bi dejavno spodbujali in podpirali nacionalna in svetovna prizadevanja za izvajanje vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, smernic OECD za večnacionalna podjetja in tristranske deklaracije MOD o načelih za večnacionalna podjetja in socialno politiko;

¹⁴ Evropska komisija: sporočilo „Močna socialna Evropa za pravičen prehod“, Dok. COM(2020) 14 final.

¹⁵ Evropska komisija: sporočilo „Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030“, Dok. COM(2020) 380 final.

35. pozvala države članice, naj sprejmejo nacionalne akcijske načrte¹⁶, in razmišlja o različnih oblikah dodatnih spodbud za podjetja, da v svoje dejavnosti vključijo cilje trajnostnega razvoja, kot je določeno v dokumentu za razpravo „Za trajnostno Evropo do leta 2030“¹⁷, v skladu z izraženo pripravljenostjo EU, da preuči možnosti za pospešitev izvajanja vodilnih načel ZN, vključno z morebitnim povezanim akcijskim načrtom EU¹⁸;
36. se odločno zavzema za oblikovanje kulture trajnostnega upravljanja podjetij in doseganje uspešnega vključujočega gospodarstva, ki deluje v korist ljudi in uresničuje okoljske in socialne cilje¹⁹;

SVET EVROPSKE UNIJE –

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN UPOŠTEVAJOČ NACIONALNE OKOLIŠČINE TER VLOGE IN AVTONOMIJO SOCIALNIH PARTNERJEV:

37. POSPEŠIJO prizadevanja za učinkovito izvajanje vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, vključno z novimi ali posodobljenimi nacionalnimi akcijskimi načrti, ki po potrebi vključujejo pametno kombinacijo prostovoljnih in obveznih ukrepov. Procesi v zvezi z nacionalnimi akcijskimi načrti morajo biti usmerjeni v odpravljanje vrzeli na področju varstva človekovih pravic in bi morali stalno vključevati delavce in druge nosilce pravic iz prizadetih skupin in skupnosti ter socialne partnerje;
38. RAZMISLIJO o pridružitvi „zavezništvu 8.7.“, da bi usmerjali ukrepe pri uresničevanju cilja 8.7. ciljev trajnostnega razvoja do leta 2030 v zvezi z odpravljanjem dela otrok in prisilnega dela ter trgovine z ljudmi v svetovnih dobavnih verigah;

¹⁶ Evropska komisija: sporočilo „Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14“, Dok. COM(2011) 681 final.

¹⁷ Evropska komisija (2019), dokument za razmislek „Za vse bolj trajnostno Evropo do leta 2030“, COM(2019) 22 final.

¹⁸ Sklepi Sveta o prednostnih nalogah EU v forumih ZN za človekove pravice za leto 2019, ki jih je Svet sprejel na 3673. Seji 18. februarja 2019. Dokument ST 6339/19.

¹⁹ Sporočilo Komisije o evropskem zelenem dogovoru iz leta 2019; Akcijski načrt Komisije za financiranje trajnostne rasti iz leta 2018; pobuda za trajnostno upravljanje podjetij, ki jo vodi GD JUSTICE.

39. RAZMISLIJO o podpori skladu Vision Zero, ki ga upravlja Mednarodna organizacija dela (MOD), in podobnim projektom drugih mednarodnih organizacij, ki prispevajo k uresničevanju cilja odpravljanja hudih in smrtnih nesreč ter poškodb in bolezni, povezanih z delom, v svetovnih dobavnih verigah; in PODPIRAJO prizadevanja za vključitev pravice do varnih in zdravih delovnih pogojev v okvir MOD o temeljnih načelih in pravicah pri delu²⁰.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN UPOŠTEVAJOČ NACIONALNE OKOLIŠČINE TER VLOGE IN AVTONOMIJO SOCIALNIH PARTNERJEV:

40. SPODBUJAJO človekove pravice v svetovnih dobavnih verigah in dostojno delo po vsem svetu, tudi s politiko ničelne tolerance do dela otrok in prisilnega dela, trgovine z ljudmi ter drugih kršitev in zlorab človekovih pravic, z različnimi notranjimi in zunanjimi politikami, v večstranskih forumih in skupaj s svetovnimi partnerji;
41. RAZMISLIJO o uvedbi ali okrepitvi pobud, zlasti partnerskih programov, za okrepitev sistemov delovne inšpekcije v tretjih državah;
42. PRISPEVAJO k trajnostnemu in odpornemu okrevanju po krizi zaradi pandemije COVID-19 s sprejetjem ukrepov za odzivanje na njene posledice na globalni ravni za delavce in druge nosilce pravic vzdolž svetovnih dobavnih verig ter z vzpostavitvijo politik za pravičen prehod;
43. SI SKUPAJ PRIZADEVAJO za spodbujanje skladnosti med nacionalnimi in evropskimi ukrepi v zvezi s trajnostnim upravljanjem podjetij, vključno z zahtevami glede dobavne verige, in njihovega učinkovitega izvajanja glede na težke gospodarske razmere v evropskih podjetjih zaradi krize, ki je posledica pandemije COVID-19;

²⁰ Svet Evropske unije: Prihodnost dela: Evropska unija podpira deklaracijo ob stoletnici Mednarodne organizacije dela (MOD); 24. oktober 2019; dokument ST 13436/19.

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, NAJ:

44. POSODOBI sporočilo „Spodbujanje dostojnega dela za vse – prispevek EU k izvajanju agende za dostojno delo po svetu“ iz leta 2006;
45. do leta 2021 PRIPRAVI akcijski načrt EU, usmerjen v trajnostno oblikovanje svetovnih dobavnih verig, ki bo spodbujal standarde potrebne skrbnosti z vidika človekovih pravic, sociale in okolja ter preglednost, hkrati pa bodo v njem upoštevane izkušnje in spoznanja, pridobljena med pandemijo COVID-19; S tem se podpira usklajeno izvajanje vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, Tristranske deklaracije MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike ter Smernic OECD za večnacionalna podjetja. V akcijskem načrtu bi bilo treba obravnavati potrebe udeležениh na začetku svetovnih dobavnih verig, pogosto v državah v razvoju, in tako dopolnjevati posodobljeno agendo za dostojno delo;
46. PREDLOŽI predlog za pravni okvir EU o trajnostnem upravljanju podjetij, vključno z medsektorskimi obveznostmi glede potrebne skrbnosti podjetij vzdolž svetovnih dobavnih verig. To bi lahko vključevalo opredelitev vrste postopkov za obvladovanje tveganja, ki jih morajo upoštevati podjetja, da bi opredelila, preprečila, ublažila in upoštevala njihove škodljive učinke na človekove pravice in pravice delavcev ter na okolje;
47. PREDVIDI ustrezne ukrepe za razvojno sodelovanje in podporo zunanji politiki, ki lahko spremljajo izvajanje pametne kombinacije ukrepov vzdolž svetovnih dobavnih verig, vključno z zakonodajo EU, in njihov morebitni vpliv na ustvarjanje enakih konkurenčnih pogojev na svetovni ravni in njihovo uporabo s strani partnerjev iz tretjih držav;
48. SPODBUJA razvoj in izvajanje nacionalnih akcijskih načrtov za podjetništvo in človekove pravice v državah članicah, da bi izboljšali usklajevanje in skladnost;
49. RAZMISLI o predložitvi okvirnih smernic v obliki meril kakovosti in standardov za nacionalne akcijske načrte o podjetništvu in človekovih pravicah ter vzpostavitvi struktur za vzajemno učenje med državami članicami v zvezi z njihovimi nacionalnimi akcijskimi načrti za podjetništvo in človekove pravice;

50. PREUČI možnost vzpostavitve sektorskih dialogov na ravni EU in razširitvi nacionalnih sektorskih pristopov na podlagi več deležnikov, da bi obravnavali vprašanja, povezana s človekovimi pravicami in pravicami delavcev v svetovnih dobavnih in vrednostnih verigah;
51. PODPIRA in aktivno uporablja delo Agencije za temeljne pravice²¹ in njeno svetovalno vlogo pri dostopu do pravnih sredstev v zvezi s škodljivimi negativnimi učinki na človekove pravice vzdolž svetovnih dobavnih verig;
52. SI PRIZADEVA za ambiciozna poglavja o trajnosti z močnimi socialnimi pravicami in pravicami delavcev ter določbami o odgovornem upravljanju dobavne verige v trgovinskih sporazumih in za solidne bistvene določbe o človekovih pravicah. Še naprej si je treba prizadevati za močnejše mehanizme spremljanja in izvrševanja ter zagotoviti, da bodo države, ki uživajo enostranske tarifne preferencialne, spoštovale mednarodne standarde na področju človekovih pravic in dela.
-

²¹ Agencija Evropske unije za temeljne pravice (2020), Poročilo o podjetništvu in človekovih pravicah - dostop do pravnega sredstva.